

Alltings början är en SAFE Grundläggning!

En väl utformad grundläggning lämnar knappt några synbara spår i samhällsbyggandet. Men den är ändå helt avgörande för konstruktionens fortlevnad. I geotekniken ligger betydande inslag av empiriska data, det är ett spännande fält för skickliga yrkesmän.

Men det kan också bli ett lika skrämmande slagfält efter undermålig projektering eller upphandling, bristande samordning, farlig arbetsmiljö, eller oklara kvalitets- och kompetenskrav.

FAKTA

SAFE – Swedish Association for Foundation Engineering bildades i oktober 2008 som ett brett forum för grundläggning inom samhällsbyggnadssektorn, redan från start med representanter från alla aktörer inom utförande av geokonstruktioner. Bland våra medlemmar finns myndigheter och beställare som Trafikverket, större och mindre konsultföretag och entreprenörer samt tillverkare av material och utrustning.

Leena Haabma Hintze,
civ ing SVR,
K84,
Kanslichef
SAFE Swedish
association
för Foundation
Engineering.

En insikt och vilja i branschen om att dessa problem måste hanteras branschövergripande låg bakom initiativet att skapa SAFE Swedish Association for Foundation Engineering. Till det kom ett stort behov av förnyelse och gränsöverskridande samverkan mellan de olika intressenterna som omfattar hela kedjan från projektägare till utförare och förvaltare.

Förnyelse i grunden genom effektivitet, kompetens och kvalitet

SAFE Swedish Association for Foundation Engineering diskussioner utgår alltid från den breda representationen i medlemskretsen. Vårt gemensamma mål är att utveckla mer effektiva, säkra och lönsamma arbetsformer och metoder för utförande av geokonstruktioner. Genom utbildning och samverkan i alla led, både mellan individer och företag kan vi öka branschens kompetens och kvalitet inom arbetsmiljö och säkerhet, i dokumentation och arbetsberedningar, teknik och branschpraxis samt stödja normarbete och etiska ställningstaganden.

Allt sammantaget är det avgörande frågor för branschens status i samhället och förmåga att attrahera nya medarbetare. Med FiA:s (Förnyelse i Anläggningssektorn) ord skulle det kunna sägas 'Bättre grundläggning för pengarna'. För visst blir konkurrensen effektivare om även arbetet med kompetens, arbetsmiljö och säkerhet vägs in som ett mervärde tillsammans med priset.

Utförarnas hjärtefrågor

Följande frågor kommer SAFE att lägga fokus på under det kommande året.

Utbildning/certifiering – går det snett redan i grundläggningen kan det bli problematiskt för projektägaren och ge stora ekonomiska konsekvenser för efterföljande led. SAFE har tagit fram en handfast och gränsöverskridande utbildning som riktar sig till alla aktörer, med fokus på utförande och arbetsmiljö.

För grundläggare kan utbildningen byggas på med ett kvalitetssäkrat kompetensbevis, och slutligen ge en möjlighet till certifiering för operatörer och arbetsledare. SAFE:s förhoppning är att gå vidare med en motsvarande kvalitetssäkring av övriga aktörer ex. beställare, bygglidare och konsulter avseende deras kunskaper i utförande av geokonstruktioner.

Utbildad personal är ett måste och bör vara ett mervärde vid upphandling!

Arbetsmiljö/säkerhet – SAFE arbetar både med övergripande benchmarking och praktiska tips i en checklista för projektägare, vilka numera har ett mer utpekat ansvar för arbetsmiljön. Utförarna ska inte konkurrera med dålig arbetsmiljö utan bidra med sin erfarenhet och kunskap till alla aktörer, verka för tydliga anbudshandlingar och erbjuda checklistor som ett komplement till affärsvillkoren. Vi arbetar även med att ta fram ett inrapporteringssystem för arbetsmiljö och tillbud, syftet är att skapa ett underlag för att mäta och beskriva effekten av olika åtgärder. Det bör poängteras att ett nära samarbete med branschens material- och maskinleverantörer är väsentligt för att minimera olycksriskerna.

Utnyttja checklistan SAFE arbetsmiljö som en utgångspunkt i anbudsfrågan!

Upphandlingsformer/teknik – vårt mål är att hitta samverkansformer och incitament som premierar nytänkande med en rimlig riskbalansering, och en värdering av de mjuka parametrarna. Inom FIA har vikten av relevanta geotekniska underlag inför val och utförande av grundläggning, särskilt uppmärksammas. Arbetsberedningar och en ekonomiskt försvarbar dokumentation måste tillämpas i samverkan mellan kund och utförare, med rimlig kontroll. Det finns ett behov av samordning av tekniska frågor, vi stöder därför Pålkommisionens arbete med att

bredda dess arbetsområde och vi tror att en "Grundläggningskommission" är en nödvändig och naturlig utveckling. Vi behöver exempelvis definiera kvalitetskritiska moment, praxis för vad som är "normalt" och "onormalt", och diskutera gränser för konstruktions optimering inte minst vid brogrundläggning.

Kom och delta med dina synpunkter på SAFE upphandlingsseminarium i höst om reglerings- och riskfördelningsmodeller!

Etik – SAFE är en liten men väl specialiserad organisation. Antalet aktörer inom grundläggning/utförande är hanterbart. Det ger oss en unik möjlighet att påverka och skapa förändring i branschen. Efter samtal i våra utskott, projekt och seminarier kan våra intressenter sprida gemensamma idéer och kunskap vidare inom sina egna organisationer. Vi har under året prövat att i hearingform även ta upp etiska frågor för en klagörande diskussion, med inbjudna intressenter och SAFE styrelse. Det har visat sig vara en rationell och prestigelös form som vi kommer att utveckla ytterligare.

Ta kontakt med SAFE ordförande Per Westlund, pwestlund@swipnet.se om du har en konkret fråga som bör belysas!

Kvalificerade grundläggare är välutbildade

Grundläggare, operatörer och arbetsledare, de ibland leriga men skickliga yrkesmännen som tillsammans hanterar planering, arbete, utrustning och material i och omkring maskinerna för pålning, borrar eller berg- och jordförstärkning, behöver inte bara kunskaper om maskinen utan även en förståelse för syftet och metodiken vid installation av geokonstruktioner och för de risker och konsekvenser som kan uppstå.

Alla som sett en spontgrop slå igen, fått ta kostnaden för kompletterande pålning och förstärkning, eller tvingats stänga en arbetsplats som orsakat skador på omgivning-

en, har fått en insikt om vikten av utbildad personal i alla led, inkl. i själva utförandet.

En kompetent grundläggare kommer i tid uppmärksamma små tecken på att något inte står rätt till. En välutbildad och kvalificerad grundläggare kan visa sig vara betydligt mer prisvärd än den bästa ansvarsförsäkringen.

Den livsviktiga grundläggande kompetensen

Över 250 grundläggare från SAFE:s medlemmar, har deltagit i en ambitiös utbildningssatsning med fokus på arbetsmiljö och säkerhet. En grundläggare arbetar utanför, eller som operatör i, en maskin för grundläggning. Han, tyvärr mycket sällan hon, börjar ofta sin karriär som hantlangare på olika anläggningsprojekt. Om det rätta intresset finns för grundläggning sker en specialisering exempelvis till smed. Därefter erbjuds en allmän introduktionskurs (steg 1) om samhällsbyggnad och grundläggning, tillsammans med livsviktiga kunskaper i arbetsmiljö, maskinteknik och säkerhet. Nu får han sin ständige följeslagare, SAFE kompetensbok, ett koncentrat av utbildningen med tidsredovisning av olika arbetsmoment. Kompetensboken fyller även en framtida funktion som ett personligt CV. En förare-operatör ska dessutom redovisa sina lärlingstimmar i BYNs (Byggindustrins yrkesnämnd www.byn.se) utbildningsbok.

Efter minst ett års handledd branschpraktik och självstudier, följer flera omgångar med internatutbildning (steg 2) som bl. a. omfattar geoteknik, arbetsmiljö, entreprenadkunskap och säkra lyft. Samtliga moment verifieras med skriftliga prov. När lärlingen sedan arbetat minst 5400 timmar, varav 3600 timmar inom grundläggning och för en operatör minst 1200 timmar av dessa i den aktuella maskintypen, samt har godkända teorieresultat, är han kvalificerad för BYNs yrkesbevis inom grundläggning.

SAFE Grundläggare är ett nödvändigt kompetensbevis

Kompetensbeviset SAFE Grundläggare erhålls dock inte förrän efter ytterligare tre till fem års dokumenterat branscharbete samt en godkänd tredje omgång utbildning (steg 3). På liknande sätt har utförarnas arbetsledare vidareutbildats. En stor del av utbildningstiden sker numera gemensamt för operatör och arbetsledare, för att stimulera ett fruktbart erfarenhetsutbyte.

Kvalitetssäkring genom certifiering

I samarbete med SP Sitac har SAFE tagit fram kvalificerande kriterier för en personcertifiering av grundläggare och operatörer. En s.k. Scheme Committee kommer att övervaka och utveckla kraven. Certifieringen blir därmed kronan på verket på utbildningsprocessen och en viktig del i att kvalitetssäkra en grundläggares yrkeskunskaper. Sammantaget innehåller vägen fram till kompetensbeviset SAFE Grundläggare och certifiering, en gedigen utbildning, där SAFE tar ansvar för utbildningsprocessen med läroplan, material och föreläsare, och företagen ansvarar för lärlingsutbildning, handledning och kompetensutveckling av sina medarbetare.

Kompetensutveckling i NSG-anda

För dig som är projektägare eller konsult är frågan inte längre om du nu vågar anta utmaningen att vidareutvecklas tillsammans med praktikerna från fältet, utan om du har råd att bortse från de möjligheter som öppnar sig? När nu SAFE går vidare i en satsning på en återkommande kompetensutveckling har vi utformat detta utbildningssteg (steg 3) som en generell utbildning som bäddar för ett brett deltagande från projektägare, konsulter, geotekniker och entreprenörer. Efter två lyckade premiärutbildningar under våren planerar vi för fler. Steg 3 kursen följer även NSG:s Nätverket för Svensk Grundläggning, kompetensmatrix

FAKTA

Kompetenskrav

- ALLA grundläggningsmaskiner ska framföras av personal som innehar BYNs yrkesbevis.
- Att samtliga utförare på arbetsplatsen även har fullföljt utbildningen SAFE Grundläggare är en viktig del i ett kvalitetssäkrat utförande av geokonstruktioner.
- Vid kvalificerade arbeten bör en Certifierad Grundläggare medverka.

för Utförande och Arbetsmiljö (se www.safefgeo.se, under Utbildning/Certifiering). Med tyngdpunkt på gruppdiskussioner kan vi utlova ett par dagar med nya kontakter och värdefulla infallsvinklar i ditt arbete. Med denna gränsöverskridande utbildning vill vi även stimulera en ökad rörlighet på alla plan, ex. mellan konsulter och entreprenörer.

Vill du bli SAFE i grunden?

SAFE:s breda styrelse fungerar som ett forum, våra seminarier och arbetsmöten inleds med en kort statusbeskrivning av aktuella projekt, därefter har vi livliga gruppdiskussioner för utveckling av frågeställningarna med en sammanfattande avslutning. Mötet i sig är nätverkskapande. Genom samtalet mellan individerna ser vi att tankarna som ringar på vattnet kommer att nå in i många organisationer. Vi är redan ett 30-tal företagsmedlemmar med god representation från alla olika intressenter. Men självklart behöver vi ännu fler modiga, nyfikna och förändringsvilliga deltagare, inte minst du som projektägare, konsult och leverantör har mycket att hämta här.

Välkommen till att vara SAFE i grunden!

Läs mer på Internet

www.safefgeo.se

Författarens e-post

leena.haabma@branschkansliet.se